

NSK

Nacionalni svet za kulturo
Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije
14. januarja 2014

Mnenja glasbenih ustvarjalcev
2. del

**PREGLED STANJA
NA KULTURNEM TRGU V RS**

Ljubljana, 12. januarja 2014

VANJA FABJAN, avtorica/izvajalka, Črnomelj
Glasbena smer: popularna glasba, rock, kantavtorica

Sem Vanja Fabjan, glasbenica, stara 19 let. Moja pot je bila izrisana v Beli krajini, od koder prihajam. V osmih letih sem izoblikovala 3 rock skupine, nekaj avtorske glasbe ter veliko znanja, ki (zaradi odročnosti) do prihoda v Ljubljano ni pomenilo veliko. Delovala sem prostovoljno, če sem hotela okusiti oder. Pomanjkanje opreme in prostora me je potisnilo v začaran krog potepanja po Beli krajini, z le redkim kukanjem prek Gorjancev.

Sama podpiram podobne zgodbe moji – neuveljavljene mlade glasbenike – nebrušene diamante, obiskujem naključne koncerte po malih lokalih in klubih, ker se imajo na žalost le tam priložnost pokazati in predstaviti svoje delo. Slišala sem veliko potencialne slovenske avtorske glasbe, ki ima v sebi več truda, predanosti, vsebine in kvalitete kot marsikatera predvajana.

V slovenski glasbeni sceni me je razočaralo predvsem to, da so kritiki slovenske glasbe (in z njimi glasbeni uredniki) neozaveščeni poslušalci, ki tvorijo »celoto in večino«, ki izbira predvajano glasbo. Prevladovati pa bi morala spontanost in odprtost do novih izdelkov.

Ne samo, da ljudje ne morejo slišati novih stvaritev, katerih selekcija je neutemeljena, da nekateri sploh uspejo priti do radia, televizije ali prodajnih polic kljub nepoznanosti, ampak se je sčasoma človeški razum slepo naučil definicije »dobre glasbe«, ki je po situaciji sodeč tista, ki je najbolj predvajana in večinoma le tuja. Ljudje glede poznavanja glasbe (kot večinoma tudi na drugih področjih) nimajo svojega JAZ-a. Najbolj žalostno pa je, da predstavljajo večino, ki diktira nam glasbenikom, v kateri koš spadamo in kako naj zveni naša muzika.

Glasba je danes zastonj, kljub vsem stroškom, ki jih skriva v ozadju. Ljudem je to sčasoma stopilo v glavo kot samoumevnost, le redki izrazijo spoštovanje in dejansko podporo z obiskom koncerta ali nakupom albuma. A sem kljub temu ponosna na svojo zbirko.

Vanja Fabjan

SEVERA GJURIN, avtorica/izvajalka, Ljubljana
Glasbena smer: popularna glasba, kantavtorica

Glasbeniki se v Sloveniji ob upravljanju dejavnosti soočamo s težavami, ki so v večjem delu rešljive z ustreznimi sistemskimi in zakonskimi spremembami. Na voljo je množica prijemov, za katere ne bi potrebovali visokih finančnih sredstev oz. bi finančna sredstva celo generirali (npr. primerna koncertna infrastruktura in iz nje izhajajoče davščine ter honorarji), nivo odnosa do domače in tuje (predvsem evropske) raznolike glasbene produkcije pa bi se sam po sebi domnevno zvišal.

Osredotočila se bom na državni organizem, ki je poseben javni zavod kulturnega in nacionalnega pomena: RTV Slovenija. Ta javni zavod opravlja z zakonsko določeno službovanje na področju radijske in televizijske dejavnosti, njegov statutarni namen pa je zadovoljevanje demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanek in državljanov Republike Slovenije – vse to v prvem členu (in prvem planu).

Dejstvo je, da se je vodstvo RTV strinjalo z glasbeniški zahtevami v okviru 1. glasbenega kongresa 13. septembra 2010 v Cankarjevem domu, kjer se je ena izmed treh ključnih točk nanašala na nedopustno osiromašeno programsko RTV sceno/shemo, ki (že takrat) več let zapored ni nudila niti minimalnega vpogleda v razvejano in plodno domačo glasbeno ustvarjalnost.

TV Slovenija nima urednika za glasbo že nekaj desetletij. Če bi to delovno mesto (sploh) obstajalo, bi do takšnega nekulturja (kot smo mu priča zadnjih deset let) seveda težje prišlo. Kdo torej skrbi za glasbo na javnem avdio-vizualnem programu kulturnega zadovoljevanja? Morda urednik »zabavnega razvedrilnega« programa?

Zgodovinsko zanimivo je, da ustreznih in kvalitetnih glasbenih oddaj na TV Slovenija še vedno ni. Prav za prav ni nobenih tovrstnih oddaj, saj lahkotni TV šovi niso (in nikoli ne bodo) glasbene oddaje.

Gre torej za večno hipokrizijo vodstva RTV Slovenija: oddaj pač ni – takšnih, da se je moč predstaviti kot ustvarjalec, da spregovoriš dve ali tri besede o glasbi, kaj odigraš ... za to nikakor ne poskrbijo, kljub zahtevam, pobudam in opozorilom. Glasba in glasbeniki imamo v okviru RTV očitno naslednjo peyorativno vlogo: malo popestritve. Čas je za: glasbeni predah.

Nedopustno je, da glasbeniki za naša gostovanja v večini oddaj, v katere smo povabljeni, s strani RTV Slovenija ne prejemo nikakršnega finančnega nadomestila (razen zelo redkih izjem), niti kritja potnih stroškov (parkirnina, prevoz ipd.). No, ker so javna sredstva že tako obubožana, res ne bi rada posegala še po tistem malem, kar je letos ostalo po rednih (in dodatnih) izplačilih uslužbencem javne RTV in bogatih nagradah vodilnim za uspešno delo.

Trenutna oddaja z videospota »Točka« je enostavno negledljiva. Kakšna pa naj bo, saj nima niti voditelja. Nima vsebine.

V okviru »Točke« se med seboj na ekranu krešejo nesorodne si glasbene zvrsti, oddaja nima produkcijskih sredstev (izvedejo jo tako rekoč za nekaj deset evrov) – tako kot jih ni imela prejšnja »glasbena« oddaja in jih ne bo imela naslednja, saj uredniki na TV Slovenija ne želijo (ali pa morda niso sposobni?) razumeti, kaj pomeni voditi »zavod kulturnega pomena« in skrbeti za osnovne »kulturne potrebe državljanov«.

Kot je razvidno iz pogodb, posredovanih v podpis glasbenikom oz. AV producentom, se mora predhodno opraviti prenos pravic na RTV Slovenija, v zameno za vrtenje videospota v tej oddaji, kar je seveda nedopustno.

Uredniki torej ne razumejo, kje je mesto in kakšna je funkcija glasbe v splošni kulturi, kako se odraščajoča mladina identificira z glasbo, ki jim je servirana preko medijev, kako popularni filmi in popularna glasba dnevno utrjujejo jezik odjemalcu, kje sploh smo, v kateri državi živimo, kaj je sinhronizirano (morda jezikovno zafnane tretjerazredne uvožene risanke?), je res glasbeni resničnostni šov »Misija Evrovizija« bil strokovno, operativno in finančno adekvatno zasnovan glasbeni projekt za mlade in tako dalje.

Zakonsko je tudi potrebno v najkrajšem možnem času določiti tudi mesto stalnega člana v programskem svetu, ki ga bo zasedal glasbenik, tako kot v sosednjih državah. Kako lahko glasbeniki nimamo nobenega vpliva na PPN (programsko poslovni načrt RTV)?

Glasbeno-vizualna scena v Sloveniji se trenutno dogaja na internetu. Hrup mag, Rockline, Slovenski punk rock portal, Trzalica.com, Zarolaj.si so le eni izmed mnogih, ki na spletu brez honorarja počnejo tisto, za kar RTV pobira naročnino.

Primer dobre prakse je bil (za današnje razmere več kot gledljiv) format Videospotnic, potrjen kot uspešen v kontekstu nacionalnega pomena in v kontekstu ratinga – ravno zato, ker je ta oddaja soustvarjala glasbeno dogajanje na terenu.

A domet in dostop do publike, ki ga ima javna RTV, je nekaj povsem drugega, kot domet neodvisnih internetnih portalov. Zaradi razlik v vloženem (oz. pridobljenem) kapitalu, infrastrukturi in medijskih povezavah je primerjava brezpredmetna in v sociološkem smislu tak portal ne more dosegati primerljivega učinka.

Ker slovenski glasbeniki delujemo na razmeroma majhnem trgu, je RTV toliko bolj pomemben pri ustvarjanju, razvoju in plemenitenju kulturnega trga. Odgovorni na RTV so (brez sankcij ali teže odgovornosti) obstali na točki minimalnega mentalnega in delovnega napora.

Ni potrebno prav veliko truda niti financ, da se nazaj pokliče Braneta Rončela, katerega oddaja je oplajala domačo sceno s kvalitetnimi gosti iz tujine ... ali pa da se na ekrane vrne (nizkoprorračunska) Aritmija. Za las je manjkalo in bi ukinili še oddajo Muzikajeto, ki je že zdavnaj (zaradi svoje pestre zasnove in izvedbe) preseгла okvire glasbeno edukativne oddaje za mladino.

Včasih ob (sicer redkem) predvajanju glasbe na ekranih ni moč prebrati niti, kdo je avtor skladbe ali izvajalec. In če pri drum 'n' bass zasedbi (tu naj spomnim na oddajo Frekvenca) v zvočni sliki pač manjka bas, to logično pomeni, da manjka polovica glasbe.

Neprimerne zvočne slike na RTV bi lahko bile izjema (ozrimo se v tujino) – a žal kot izvajalec prepogosto dobro premisliš, ali bi res šel (zaradi slabe zvočne izvedbe) z bendom na TV. Pa smo tam: playback je tako postal še bolj dobrodošel – kar je za vse, predvsem pa za poslušalca, poceni.

Poceni v vseh smislih.

V hiši so vendar zaposleni strokovnjaki za zvok in sliko. Moje izkušnje z zaposlenimi na RTV so sicer dobre (bi jamčila, da so v večini delavni in želijo biti ustvarjalni), RTV okolje pa je docela nestimulativno in nekreativno – in raje platforma predvolilnih diskusij ter medsebojnih političnih obračunavanj, kot pa skupne ustvarjalnosti.

Ne glede na vse – vedno smo na škodi gledalci in poslušalci: torej tisti, ki plačujemo RTV naročnino. In obča glasbena kultura ter seveda kulturno umetniški trg.

Severa Gjurin

VLADO KRESLIN, avtor/izvajalec/samozaložnik, Beltinci
Glasbena smer: popularna glasba, kantavtor

Čprav je področij, katerih bi se lahko dotaknil, veliko, a jih omenjajo že moji kolegi, bom kar se da konkreten in se osredotočil na neprimernost ureditve splošne plačilne nediscipline na področju glasbe v RS.

V zadnjih letih nemalokrat prihaja do sledečega scenarija: koncertni organizator se po koncertu potuhne, zamenja telefonsko številko, izpuhti z zemeljskega obličja, po potrebi, če je vpletena »večja« vsota denarja, zapre podjetje, ki koncertov ne plačuje, in takoj zatem ustanovi novo, da lahko s slabo prakso nadaljuje. Zaradi takšnega ravnanja s strani koncertnih organizatorjev imam trenutno na sodišču vloženi nekaj tožb oz. izterjav.

Glasbeni izvajalci izstavljamo račune za izvršene koncerte, za katere moramo (še posebno v primerih neplačila) vnaprej plačevati ustrezni DDV. Zakonodaja v RS je, kar se tiče plačevanja DDV-ja, do ustvarjalcev docela neprijazno urejena, saj predvideva vnaprejšnje plačevanje DDV-ja za neplačane račune, ki potem nehote (in zaradi slabe narave sodnega sistema) postanejo predmet večletnih sodnih obravnav.

S tem so oškodovana tudi finančna sredstva za razvoj naše osnovne dejavnosti, država pa tovrstnega neplačevanja nikjer ne regulira in ne sankcionira. Morda bi veljalo razmisliti o prevzemu sistema plačevanja DDV, kot ga poznamo npr. v Nemčiji, kjer se DDV odvaja šele po tem, ko je bila storitev plačana – ne pa zgolj fakturirana.

Vlado Kreslin

DEJAN LAPANJA, avtor/izvajalec/producent, Škofja Loka

Glasbena smer: kantavtor, popularna, rock, jazz, folk, alternativna glasba

Sem glasbenik multiinstrumentalist in glasbeni producent, magister jazzovske kitare, s statusom samozaposlenega v kulturi na Ministrstvu za kulturo. Preživljam se izključno z igranjem in glasbeno produkcijo.

Če si v Sloveniji avtor, ki bi rad izvajal svojo avtorsko glasbo, ti poleg zelo redkih klubov in ne preostane drugega, kot da si koncerte organiziraš sam: to posledično pomeni najem dvorane ali kulturnega doma, ki stane toliko, da se na koncu, tudi če je koncert razprodan in karta 15 EUR, stroški navadno sploh ne pokrijejo. Sicer nočem posploševati, a prepogosto se dogaja, da je vse, kar dobiš od koncertnih prizorišč, to, da ti nekdo pride odklenit vrata dvorane in prižgat odrske luči. Ozvočenje in vse, kar spada zraven, moraš pripeljati ali najeti sam. Dogaja se tudi, da organizatorji zahtevajo, da za plakatanje in izvedbo plakatanja skrbijo glasbeniki sami – tudi če se koncert dogaja na glasbeniku odročnem koncu Slovenije. Odgovornost za promocijo in izvedbo koncerta je tako v domeni samega glasbenika – kar je seveda absurdno, saj s tem koncertni organizator ne odigra svoje najbolj osnovne vloge.

Sprašujem se, kako naj bomo konkurenčni (kar se od nas upravičeno pričakuje, celo zahteva) in hkrati vlagamo finance v nove projekte, če moramo stalno razmišljati, kje bomo dobili osnovna sredstva, da preživimo naslednji mesec, ker infrastrukture ni? Vsi se moramo naučiti večje odgovornosti do svojega dela v glasbenem poslu – od glasbenikov samih, države, zakonodajalcev, do koncertnih organizatorjev, radijskih urednikov, promotorjev, TV in tiskanih medijev itd. – in predvsem krepiti profesionalne odnose ter občo solidarnost.

Naj navedem nazoren primer iz tujine. Ko sva s kantavtorico Katarino Juvančič nastopala po Škotskem, nisva imela nikoli težav s komunikacijo med organizatorji koncertov. Nikoli nisva čakala več kot kak dan na njihov odgovor, saj so bili vsi, do najmanjšega kluba in organizatorja, profesionalni, odgovorni in odzivni. Na Škotskem je občinstvo dobro informirano in posledično podpira neodvisne glasbene projekte, saj Škoti občutek vrednosti, solidarnosti in podpore takšnih glasb gojijo že vrsto generacij in predvsem od malih nog dalje (glasbeni festivali, brezplačne glasbene delavnice za otroke in odrasle, brezplačno glasbeno izobraževanje, vključevanje otrok in mlajših generacij v glasbeno ustvarjanje ipd.). Takšen pozitiven odnos do glasbe bi bilo nujno vzpostaviti tudi pri nas, če hočemo, da se glasbeno polje dolgoročno ter iz generacije v generacijo razvija in plemeniti.

Ministrstvo za kulturo mora zagotoviti boljši in bolj konkurenčni položaj glasbe pri dodeljevanju financ tako v primerjavi s drugimi umetnostmi kot ljubiteljskim ukvarjanjem z glasbenimi dejavnostmi.

Citiram Katarino Juvančič: "Načrtno podhranjevanje profesionaliziranih in favoriziranje ljubiteljskih glasbenih dejavnosti se odraža tudi v projektnih razpisih Ministrstva za kulturo za glasbene dejavnosti za leto 2013. Bivše »superministrstvo« je za financiranje glasbenih dejavnosti (zgoščenke, koncerti, dolovne štipendije) v letošnjem letu odmerilo 150.000 EUR, medtem ko JSKD za ljubiteljske glasbene dejavnosti (folklora, pevski zbori, instrumentalne skupine ipd.) v letu 2013 razpolaga s 175.400 EUR.

Na nobenem drugem področju finančne podpore umetniškim dejavnostim razkorak v sofinanciranju ni tako velik kot ravno pri glasbi, kar je že sam po sebi dovolj zgovoren podatek." (revija *Odzven*, *Dvign' glavo*; 2013).

Potrebno je nemudoma:

- redefinirati in nemudoma vpeljati nazaj razpise za glasbena gostovanja in sodelovanja v tujini, kot je praksa drugod po EU,
- okrepiti splošni proračun za glasbo v okviru MzK in drugih relevantnih inštitucij, sploh kvalitetno popularno in neodvisno ter alternativno glasbo z dodatno marginaliziranim družbenim statusom,
- izdelati relevantno strategijo za vzpostavitev in financiranje zdravega klubskega dogajanja v RS,
- izboljšati socialni, davčni in medijski položaj samozaposlenih glasbenikov v kulturi,
- izboljšati osnovne pogoje za ustvarjanje in izvenakademsko izobraževanje glasbenikov in kadrov, ki delujejo v glasbeni krajini,
- kantavtorjem v okviru Ministrstva za kulturo priznati samostojni status znotraj razvida poklicev (gl. <http://www.ipetitions.com/petition/za-poklic-kantavtorja/>),
- časovno omejiti mandate organizatorjev festivalov in programskih vodij nacionalno pomembnih institucij oz. drugih institucij, ki so odvisne od javnih financ.

Menim, da je glede ureditve glasbenih avtorskih pravic v RS potrebno upoštevati in urediti sledeče:

- nikoli ne sme priti do stanja, da bi avtorska organizacija SAZAS služila interesom založniških lobijev, ampak bo pravično služila izključno avtorjem in imetnikom pravic (Zakon o avtorski in njej sorodnih pravicah),
- nemudoma zopet vzpostaviti promocijski sklad za avtorje v okviru združenja SAZAS, ki delujejo (predvsem) izven mainstreama,
- vzpostavitev sistema obravnave glasbenih plagiatorjev (preteklih, sedanjih in prihodnjih), ki so v zadnjih 20-ih letih v RS služili na račun plagiatov (poleg sistema, ki ga po pravni naravi vzpostavlja sodišče).

Potrebna je vpeljava striktno radijske (ter nasploh medijske (prim. oddaje na javni RTV Slovenija ipd.); v Zakonu o medijih RS) politike, uredništev in frekvenc, ki spodbujajo in promovirajo diverzitetno domače glasbe ter posledično poslušalce/gledalce seznanjajo z aktualnim dogajanjem in kvalitetnim domačim glasbenim ustvarjanjem, ki ga vsekakor ni malo.

Dejan Lapanja

ELZA BUDAU, avtorica/pesnica/besedilopiska, Ljubljana
Glasbena smer: popevka, šanson

S-O-S.

Slovenska ladja, polna imenitne, žlahtne, najraznovrstnejše glasbe, se potaplja.

Zaščita kvalitetne slovenske glasbene ustvarjalnosti (skozi glasbene avtorje in izvajalce) se bo morala po novem v RS očitno začeti uveljavljati in izvajati kot zaščita rastlin in živali, ki jim grozi izumrtje.

Neplačevanje in brezsravno ignoriranje pomena avtorskih in izvajalskih pravic s strani naših uporabnikov (eden največjih naših dolžnikov pa je kar država sama) sta družbeni in pravni kriminal, ki mu odgovorna državna administracija, kljub vsem našim uradnim in javnim opozorilom, noče ali pa ne more stopiti na prste. Za zdaj tudi še nismo videli, da bi bila sposobna spisati relevanten avtorski zakon. Ne nazadnje moramo oz. morate, gospôda, poskrbeti za pravno in zdravorazumsko državo – ne samo na papirju, temveč tudi v dejanjih.

Ob razmišljanju o kulturi in kulturnem trgu je vedno treba upoštevati kulturni in družbeni kontekst in spoštovati plodno medkulturno in jezikovno izmenjavo, ki od nekdanj bogati evropske narode.

A vseeno: namesto jugonostalgичne muzike (dalmatinske, srbske, bosenske itd.), ki že marsikje radiofonsko in koncertno prevladuje, mora biti prisotne čim več glasbe domačega izvora: na vseh slovenskih radijskih postajah in televizijah v Sloveniji, tako nacionalnih kot lokalnih, na priobčenih nosilcih zvoka, na koncertih in drugih javnih prireditvah – na državnih proslavah pa brez izjeme.

Ustvarjalsko oporečne glasbene kopije naših nekdanjih bratov izpod nekaterih izdajalskih peres nesposobnih slovenskih avtorjev naj bodo enostavno obsojene kot moralno nedopustno dejanje – in seveda temu primerno družbeno in še kako drugače sankcionirane.

Dobro se spominjam ... nekoč, v Jugoslaviji, smo zatrjevali, vzklikali, pisali po na pol porušeni zidovih: Tujega nočemo, svojega ne damo. Skrajni čas je, da to parolo oživimo in jo glede glasbene ustvarjalnosti prelijemo v dejanja.

Kje je domoljubje? Kje je zdrava narodna zavest? Za ti dve zanemarjeni, a za preživetje naroda bistveni vprašanji, predlagam kot prvo pomoč vsaj "malo šolo domoljubja". Za mlado in staro. Nujno je, da se spet glasbeno »poslovenimo«. Ko se sprehajam skozi radijske postaje in TV programe, se upravičeno sprašujem, v kateri državi živimo ... morda v ZDA ali Veliki Britaniji? Smo morda del pokojne Jugoslavije, Commonwealtha ali kakšna od zveznih držav ZDA? In enako se, žalostno, sprašujejo tujci in turisti, ki potujejo skozi Slovenijo.

Za konec še nekaj čisto osebnega: skoraj kjerkoli drugje na svetu bi od ustvarjenega živela, metaforično, kot angleška kraljica – v Sloveniji pa bom, če pristojni državni organi in zakonodajalci ne bodo takoj ostro in ustrezno ukrepali, vsak čas kralji-ca ulice.

In žal ... sploh ne edina.

Elza Budau

MAJA PIHLER STREMECKI – BILBI, avtorica/izvajalka, Maribor
Glasbena smer: popularna glasba, gledališka in filmska glasba

Na slovenskem glasbenem področju ustvarjam od leta 2010, med leti 2000 in 2004 sem študirala glasbeno in gledališko smer "muzikal" na Dunaju. Med leti 2004 in 2010 sem živela in delala znotraj obsega svoje stroke v Nemčiji, največ v Berlinu.

Avtorski projekt "Bilbi", po katerem me pozna večina slovenskih glasbenih kolegov in slovenska javnost, je dozoreval več let. Spomladi 2011 smo z ekipo predstavili svoj albumski prvenec (Drobne slike), ki je izšel pod okriljem neodvisne glasbene založbe Celinka.

Celotno ploščo, promocijo, koncertno turnejo in štiri videospote, sva s soavtorjem in partnerjem, Gregorjem Stermeckim, financirala iz najinih službenih dohodkov in gotovinskega kredita, ki ga bova odplačevala še naslednji dve leti. Koncertov in koncertnih prizorišč se je v prvem letu sicer zvrstilo kar nekaj, v zadnjih dveh letih pa je le to drastično upadlo, tudi plačilna disciplina je postala obupna.

V Nemčiji namreč nisem bila za nikogar "čudna". Moj poklic je bil sprejet kot vsak drug poklic in ni bil nič kaj manj ali več vreden kot pekovski ali odvetniški. V Sloveniji je skoraj obvezna reakcija na mojo profesijo "Aha ... ja, kaj pa počneš drugače?". Moje delo se torej obravnava kot prestižen "hobi." Kaj je torej narobe? In odgovor je najbrž: »marsikaj«.

Kako je to mogoče, da se takšna finančna neroda, kot sem jaz, znajde in nemoteno prosperira z vso potrebno birokracijo v Nemčiji, v Sloveniji pa ne? In odgovor je najbrž: "večja poslušnost za kulturo". Ker se nikoli ne predam, sem se spustila v to slovensko finančnost, si poiskala pomoč dobre računovodkinje, odprla s.p., redno plačevala vse astronomsko visoke državne prispevke, pristajala na gladki ničli, vse dokler nisem zabredla v nekaj mesečni minus zaradi obče plačilne nediscipline koncertnih organizatorjev.

Davkarije seveda naša zgodba ne zanima ... takšnih, kot sem sama, je namreč ogromno. Po dveh letih sem s. p. zaprla. Preostala mi je možnost avtorske pogodbe. Ne samo to, da mi od njene neto vrednosti skoraj nič ne ostane – javni zavodi te preko nje skorajda ne morejo oz. nočejo izplačati. Njihov odgovor je: "Poiščite si nekoga, ki bo za vas izstavil račun".

V Nemčiji sem se kot fizična oseba prijavila na davčni upravi kot mali obrtnik, glede zavarovanja in pokojnine pa sem se odločala sama. Obveznih prispevkov, v takšni obliki kot so pri nas, ni. Ob koncu leta si sam ali s pomočjo računovodje odvedel davek ... in to je to. Preprosto.

Če želiš poslovati v Sloveniji kot samostojni podjetnik, moraš imeti začetni mesečni honorar, da lahko plačaš prispevke in sploh "posluješ" – in tako se krog seveda ne more skleniti. Pa pustimo za hip s. p., statuse in firme. Po novem še višje obdavčene avtorske pogodbe pomenijo dobesedno propad za vse ustvarjalce s statusom "fizična oseba".

Glede na splošno katastrofalno finančno stanje v državi (in temu primerne in nedopustne prenizke vložke v kulturo), se morajo obdavčitve kulturnih dejavnosti nemudoma znižati, da bo slovenska sploh lahko dihala na škrge – kaj šele s polnimi pljuči.

Pomembno je, da se vse te skupne izkušnje in mnenja glasbenikov, zbrane v gradivu, namenjenemu Nacionalnemu svetu za kulturo, kopičijo in da preko njih najdemo z državo (in med seboj) skupni jezik.

Popolnoma se strinjam z drugimi glasbenimi kolegi v zvezi z drastičnim upadanjem koncertnih prizorišč, nepravično radijsko politiko predvajanja slovenske glasbe, nerazumljivo ukinjanje glasbenih TV in radijskih oddaj, osiromašene možnosti promocije novih glasbenih izdelkov preko obstoječih medijskih kanalov, slabe možnosti sofinanciranja glasbenih projektov iz strani države ...

Ljudje izgubljajo zanimanje za to kar je pristno, edinstveno, slovensko. Žal ni samo na nas, ustvarjalcih, da to spremenimo.

In nemalokrat me sprašujejo, zakaj se ne vrnem v Berlin? Nemščino imam sicer zelo rada, občutim jo kot svoj »drugi materni jezik«. Toda moj prvi materni jezik je slovenščina. V njej so moje korenine in v njenem ritmu se giblje moja krošnja v vetru.

Tega ne želim izgubiti.

Maja Pihler Stermecki – Bilbi

SAŠO AVSENIK, avtor/izvajalec, Begunje
Glasbena smer: narodnozabavna glasba

Kot glasbenik sem tri leta poklicno na poti, s povprečjem 150 do 170 nastopov letno. Nadaljujem po sledih starega očeta, Slavka Avsenika. Ampak: ne znam si predstavljati, da bi lahko v Sloveniji od glasbe živel, če ne bi kot muzikant zahajal v tujino. Prvič, ker je tam trg enostavno večji, drugič pa, ker je v Sloveniji prava »poplava« narodnozabavnih ansamblov.

To je z vidika narodnega zavedanja in glasbenokulturnega ponosa morda dobro (narodnozabavni glasbi v Sloveniji tuje multinacionalke pač ne konkurirajo in odžirajo ustvarjalnega prostora, tako kot se to dogaja drugim glasbenim zvrstem), vendar hkrati nevarno zaradi samega kvalitativnega razvoja te glasbe, saj v grobem primanjkuje svežih idej in novih avtorskih pristopov, kako ohranjati tradicijo in vendar iti s časom strumno naprej. Že tako se v času naprednih »pametnih sintesajzerjev« in sodobnih produkcijskih studiev, ročno narejena glasba ceni odločno premalo.

Veselice so morda res čedalje bolj obiskane (kar za svoj posel sicer ocenjujem kot pozitivno) in jih zato lahko primerjamo s sodobnimi diskotekami – a žal so novi odrski terenski trendi in zahteve, da se sploh več ne igra celih skladb, ampak se sestavlja le venčke z refreni največjih hitov, kar posledično pomeni, da skladbe sploh niso več podane poslušalcem v takšni obliki, kot so bile predvidene s strani avtorjev. S tem veselice izgubljajo na avtorski kvaliteti.

Želja in zahteva je, da se ljudje le zabavajo, plešejo in (predvsem) pojejo pesmi, ki jih poznajo. Od kod torej publika pozna refrene? Iz prejšnjih veselic – ali medijev. Poudariti je potrebno, da imajo radijske postaje zelo velik vpliv na programe veselic in da se radii, najbrž ne zavedajoč se svoje pomembne vloge, otepajo domačih (torej slovenskih) novitet, tudi na večjih postajah. Kot posledico radijske pasivnosti na tem področju naj navedem primer z naših nastopov: prej se moramo naučiti in izvajati tujo skladbo, kot pa da bi zapeli in zaigrali kakšno novo kvalitetno slovensko popevko oz. prirejeno domačo originalno glasbeno noviteto. Tako se nezadržno siromaši prisotnost nove slovenske glasbene ustvarjalnosti na terenu.

Ko govorim z glasbenimi kolegi iz drugih zvrsti, v diskusiji skoraj brez izjeme pridemo do splošno slabo strukturiranega TV programa in ugotovimo, da se vedno znova potiska vse glasbene zvrsti v en koš, torej v eno oddajo, brez prave logične, kvalitativne in ustrezne žanrske uredniške selekcije. Uro in pol programa z veliko humorja, plesno glasbo, rockom, balkanom, hip-hopom in narodnozabavno glasbo – vse v isti oddaji. Borba za gledanost je očitna – vendar bi morali TV uredniki morda le pogosteje uporabiti modri rek »manj je več«.